



İZMİRLİ İSMAIL HAKKI'NIN
MEÂLİ ve
TÜRKÇE NAMAZ
FETVASI

AKİF YILDIRIM

İLÂHİYAT



dünbugün
yarın



Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.



“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

© 2021, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 191
İlahiyat: 11

ISBN 978-625-7471-28-2
Sertifika No: 52315

Birinci Baskı: İstanbul, 2021

Yazar: Akif Yıldırım
ORCID: 0000-0003-3609-3440

Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür

Dizi Editörü: Nuh Muaz Kapan

Kitap Editörü: Yusuf Seller

Sayfa/Kapak Düzeni: DBY Ajans

Baskı/Cilt:
Egokitap (Sertifika No: 51549)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

İzmirli İsmail Hakkı'nın Meâli ve Türkçe Namaz Fetvası

Akif Yıldırım (Dr.)

Kitap Editörü: Yusuf Seller (Dr.)

İstanbul : DBY Yayınları, 2021.

126 s. ; 15,0 x 21,0 cm ___ (DBY Yayınları ; No. 191) ___ Dizin var.

ISBN 978-625-7471-28-2

1- İlahiyat 2- İslami ilimler 3- Meâl Çalışmaları 4- Namaz 5- Fetva

Bu kitap, 06.11.2012 tarihinde, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı/Tefsir Bilim Dalı'na bağlı yüksek lisans programı kapsamında Prof. Dr. M. Saif ŞİMŞEK danışmanlığında savunulan "İzmirli İsmail Hakkı'nın Meâli ve Kur'an İlimlerine Dâir Görüşleri" başlıklı çalışmanın gözden geçirilerek kitaplaştırılmış halidir.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI

Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4

Cağaloğlu - Fatih / İstanbul

Tel.: +90 212 526 98 06

www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

İÇİNDEKİLER

Kısaltmalar	8
Önsöz	9
Giriş	11
A. Osmanlı Devleti'nin Son Dönemindeki Fikrî Arayışlar	11
B. İzmirli İsmail Hakkı'nın Yaşadığı Çevreye Genel Bir Bakış	16

BİRİNCİ BÖLÜM

İZMİRLİ İSMAİL HAKKI'NIN

HAYATI VE ESERLERİNİN TANTIMI

A. Hayatı.....	19
1. Doğumu ve Ailesi.....	19
2. Çocukluğu, Öğrenimi ve Evliliği.....	20
3. İlmî ve İdarî Faaliyetleri	23
B. Eserleri ve Tanıtımı	25
1. Kur'an İlimlerine Dâir Eserleri.....	26
2. Diğer İlimlere Dâir Eserleri.....	27

İKİNCİ BÖLÜM

İZMİRLİ İSMAİL HAKKI'NIN İLMÎ ŞAHSİYETİ VE KUR'ÂN'IN NAMAZDA TÜRKÇE OKUNMASINA DAİR GÖRÜŞÜ

A. İzmirli İsmail Hakkı'nın İlmî Şahsiyeti ve İlim	
Dünyasındaki Yeri	29
B. Türkiye'de İlk Meâl Çalışmaları.....	35
1. Kur'ân Tercümesi ve Gerekliği.....	35
2. Türkiye'de İlk Meâller ve Tarihiyesi.....	37
C. İzmirli'nin Kur'ân'ın Namazda Türkçe Okunmasına Dair Görüşü.....	40

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İZMİRLİ İSMAİL HAKKI'NIN MEÂNİ-İ KUR'ÂN'I VE KUR'ÂN İLİMLERİNE DÂİR ESERLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

A. Meâni-i Kur'ân.....	51
1. Meâni-i Kur'ân'ın Baskı ve Şekil Olarak İncelenmesi.....	55
2. İzmirli'nin Meâni-i Kur'ân'da Uyguladığı Açıklama Metodu.....	62
B. Meâni-i Kur'ân'ın Tercümesinin Değerlendirilmesi.....	87
1. Fatıha Sûresi ve Bakara Sûresi'nin İlk Sayfasının Latinize Edilen Metin İle Karşılaştırılması.....	88
2. İzmirli'nin Tercüme Ettiği Orijinal Meâl'e Çeviride Uyulmaması.....	90
3. Orijinal Metinde Bulunan Dipnotun Tercüme Edilen Metinde Bulunmaması	91
4. Orijinal Metinde Bulunan Dipnotun Tercüme Edilen Metinde Eksik Verilmesi.....	93
5. Orijinal Metinde Bulunan Dipnotun Tercüme Edilen Metinde; Metne Sadık Kalınmadan Tercüme Edilmesi.....	95

6. Orijinal Metinde Olmayan Dipnotun Tercüme Edilen Metne Konulması.....	95
7. Tercümede Metin İlerledikçe Metne Bağlılığın Azalması....	96
C. Tarih-i Kur'ân	97
1. Kur'ân-ı Mübîn'in Nüzülü.....	99
2. Kur'ân-ı Mübîn'in Yazılması	100
3. Kur'ân-ı Mübîn'in Toplanması.....	101
4. Mushaf Tesmiyesi	102
5. Kur'ân-ı Mübîn'in İstinsâhı.....	102
6. Sûrelerin Tertibi.....	103
7. Diğer Tertipler.....	104
8. Mushaf'a Nokta ve Hareke Vaz'ı	106
9. Hurûf-u Seb'a.....	106
10. Muhtelif Kıraatler	107
11. Kıraatin Yazısı.....	108
D. Tahlil-i Kur'ân	111
Sonuç	117
Bibliyografya	119
Dizin	123

ÖNSÖZ

İnsanları doğru yola iletmek amacıyla gönderilen Kur'ân'ı, Arapça bilenler orijinalinden, Arapça bilmeyenler ise tercümesinden mâhiyeti hakkında bilgi sahibi olurlar. İşte bu durum yani Kur'ân'ın Türkçe'ye tercümesi meselesi, tarihte Türklerin İslâm ile müşerref olmaları ve daha sonra da O'nun muhtevasını öğrenmek istemeleri üzerine gündeme gelmiştir.

Osmanlı Devleti'nin son döneminde yetişip İslâmî ilimlerle birlikte felsefe alanında da rahatlıkla kalem oynatabilen kişilerin sayısı oldukça azdır. Osmanlı döneminde kendini yetiştirip meyvelerini daha çok Cumhuriyet'in ilk döneminde veren düşünürlerimiz başında şüphesiz İzmirli İsmail Hakkı da gelmektedir.

Osmanlı'nın gelenekçi eğitim – öğretim anlayışından modern eğitim – öğretim sistemine geçiş döneminde öğrenimini tamamlayan İzmirli, yaşadığı çağın olaylarını ve insanlık dünyasının karşı karşıya kaldığı problemleri doğru ve gerçekçi bir yaklaşımla değerlendirebilecek bilgi ve kültüre sahipti. Bu sebeple İzmirli, mekteple medreseyi birleştiren ve bunu eserlerinde okuyucusuna hissettiren ilmi bir kişiliği bünyesinde barındırmaktadır.

Çalışmamız; İzmirli İsmail Hakkı'ya ait Meâni-i Kur'ân, Tarih-i Kur'ân ve Tahlil-i Kur'ân adlı eserlerle sınırlandırılmıştır.

Bu eserlere ilave olarak bu çalışmada İzmirli'nin TBMM'ye sunduğu “Kur’ân’ın Namazda Türkçe Okunmasına Dâir” fetvası da tartışılmıştır. Çalışmamızın kapsamını ilgili eserlerle sınırlandırmamızdaki amaç; İzmirli İsmail Hakkı'nın çok yönlü bir âlim olması ve -çalışmamızın amacına da uygun olarak- Tefsir ilmî sahasında kalmak içindir. Çalışmamızın önemi ise İzmirli'nin hem Osmanlı hem de Cumhuriyet dönemi bilginlerinden olmasına rağmen Tefsir sahasında eserlerin hiç incelenmemiş olması, onun eserlerini Cumhuriyet'in ilk döneminde kaleme alması ve bu eserlerin Türkçe olarak alanlarında ilk olma özelliğini taşımalarıdır.

Kitap, bir giriş ve üç bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmında; Osmanlı Devleti'nin son döneminde cereyan eden fikrî bunalımlar ve İzmirli'nin yaşadığı çevreyi genel olarak değerlendirdik. Birinci bölümde; İzmirli İsmail Hakkı'nın hayatı, eserleri ve eserlerinin tanıtımını ele aldık. İkinci bölümde ise; İzmirli'nin ilim sahasındaki yeri ile ilgili araştırmamızı sunduktan sonra Türkiye'deki ilk meâl çalışmalarına dâir örnekler sunduk. Daha sonra İzmirli'nin, o dönemin milletvekili olan Hikmet Bayur'un isteği üzerine TBMM'ye sunduğu “Kur’ân’ın Namazda Türkçe Okunmasına Dâir” makalesini ele alıp konu hakkında değerlendirmede bulunduk. Son olarak üçüncü bölümde İzmirli İsmail Hakkı'nın Meâni-i Kur’ân adlı meâli ile Kur’ân ilimlerine hitap eden diğer eserleri olan Tarih-i Kur’ân ve Tahlil-i Kur’ân’ı inceleyerek eserler hakkındaki analiz ve değerlendirmemizi yaptık.

Bu çalışmamda şahsıma desteklerini esirgemeyen, konunun seçimi, planlanması ve işleniş sırasında bize yön veren başta hocam sayın Prof. Dr. M. Sait ŞİMŞEK Bey olmak üzere, kıymetli hocam sayın Prof. Dr. F. Ahmet POLAT Bey'e teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Dr. Akif Yıldırım
İzmir, 2021

BİBLİYOGRAFYA

- Akdemir**, Salih, *Cumhuriyet Dönemi Kur’ân Tercemeleri*, Ankara: Akid Yayıncılık, 1989.
- Ata**, Aysu, *Karahanlı Türkçesi-Türkçe İlk Kur’ân Tercümesi*, Ankara: TDK Yay, 2004.
- Ana Britannica**, ‘İzmirli’, İstanbul, 1986, (c.12, s.182.)
- Aydar**, Hidâyet, *Kur’ân-ı Kerim’in Tercümesi Meselesi*, İstanbul: Kur’ân Okulu Yayıncılık, 1996.
- Birinci**, Ali, “İzmirli İsmail Hakkı”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 23/530-533. İstanbul: TDV Yayınları, 2001.
- Birinci**, Ali, “Hafız İsmail Hakkı'nın (İzmirli) Teracimi Ahvali”, *Kebikeç Dergisi*, Ankara, 1996, sy.4, s.182-196.
- Baloğlu**, Bülent, “İzmirli İsmail Hakkı'nın Yeni İlm-i Kelâm Anlayışı”, *İzmirli İsmail Hakkı (Vefatının 50. Yılı Anısına)*, Ankara: TDV Yay., 1996, s.265-312.
- Başgil**, Ali Fuad, *Din ve Laiklik*, İstanbul: Yağmur Yayınları, 1991.
- Bayur**, Hikmet, “Kur’ân Dili Üzerinde Bir İnceleme”, *TTK Belleten Dergisi*, Ekim-1958, c.32, sy.88, s.599-605.
- Cebesoy**, Ali Fuat, *Siyasi Hatıralar*, İstanbul: Tarih Yayınları, 2007.
- Çetin**, Mustafa, “İzmirli İsmail Hakkı'nın Maâni-i Kur’ân Adlı Eseri”, *İzmirli İsmail Hakkı (Vefatının 50. Yılı Anısına)*, Ankara: TDV Yay., 1996, s.35-45.
- Çetinkaya**, Bayram Ali, *İzmirli İsmail Hakkı Hayatı Eserleri Görüşleri*, İstanbul: İnsan Yayınları, 2000.

- Doğan**, Mehmet, *Büyük Türkçe Sözlük*, İstanbul: Acar Matbaası, Tsz.
- Dumlu**, Ömer, “İzmirli'nin Tarih-i Kur'ân'ı Üzerine Bir Değerlendirme”, *İzmirli İsmail Hakkı (Vefatının 50. Yılı Anısına)*, Ankara: TDV Yay., 1996, s.47-63.
- Elmahlı**, *Hak Dini Kur'an Dili*, İstanbul: Birleşik Yayıncılık, 2003.
- Erdem**, Hüsameddin, “Son Devir Osmanlı Toplumunda Ahlâkın Bozulma Sebepleri ve Bu Bozulmayı Önlemek İçin Düşünülen Gerekli Tedbirler”, *SÜİFD*, Konya, 1994, sy.5, s.85-98.
- Ergin**, Osman, *Türk Maarif Tarihi*, İstanbul: Eser Matbaası, 1977.
- Ersoy**, Mehmet Akif, *Safahat*, İstanbul: Erhan Yayınları, 1999.
- Esed**, Muhammed, *Kur'ân Mesajı*, (çev: Cahit Koytak- Ahmet Ertürk), İstanbul: İşaret Yay, 1999.
- Firuzâbâdî** Mecdüddin Muhammed bin Ye'kûb, *el-Kâmûsu'l-Muhît el-Muessesetu'l-Arabîyye*, Beyrut, tsz.
- Gökalp**, Ziya, Z. *Gökalp Külliyyatı Şiirler ve Halk Masalları*, Ankara: TTK Basımevi, 1952.
- Gökalp**, Ziya, *Yeni Hayat*, İstanbul: İktbal Kitabevi, 1941.
- Halil B. Ahmet**, *Kitabü'l-Ayn*, Beyrut: Dâr-u İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, 2005.
- Hanioglu**, M. Şükrü, “Batılılaşma”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 5/148-152. İstanbul: TDV Yayınları, 1992.
- Hamidullah**, Muhammed, *Hz. Peygamberin Altı Orjinal Diplomatik Mektubu*, (çev: Mehmet Yazgan), İstanbul: Beyan Yayınları, 1990.
- Hamidullah**, Muhammed, *Kur'ân-ı Kerim Tarihi*, (çev: Salih Tuğ), İstanbul: Beyan Yayınları, 2000.
- Heyet** (Hayrettin Karaman ve diğerleri), *Kur'ân- Kerim ve Açıklamalı Meâli*, Ankara: TDV Yayınları, 2006.
- Hizmetli**, Sabri, *İsmail Hakkı İzmirli*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1996.
- Hizmetli**, Sabri, “İsmail Hakkı İzmirli'nin Hayatı, Eserleri ve Mezhep Anlayışı”, *Milli Eğitim ve Kültür Dergisi*, Ankara, 1983, c.5, sy.18, s.48-54.
- Hizmetli**, Sabri, “İzmirli İsmail Hakkı'nın İlmî Şahsiyeti”, *İzmirli İsmail Hakkı (Vefatının 50. Yılı Anısına)*, Ankara: TDV Yay., 1996, s.3-25.
- İşıcık**, Yusuf, *Kur'ân Meâli*, Konya: Konya İlahiyat Derneği Yayınları, 2010.
- İbn Manzur**, *Lisanü'l-Arap*, Beyrut, tsz.
- İzmirli**, Celaleddin, *İsmail Hakkı İzmirli; Hayatı, Eserleri, Dini ve Felsefi İlimlerdeki Mevkii, Jübilesi ve Vefatı*, İstanbul: Hilmî Kitabevi, 1946.
- İzmirli**, İsmail Hakkı, *Kur'ân-ı Kerim ve Türkçe Anlamı*, İstanbul: Eren Yayınları, 1977.

- İzmirli**, İsmail Hakkı, *Meâni-i Kur'ân*, İstanbul: İbrahim Hakkı Yayınları - Milli Matbaa, 1927, Süleymaniye Kütüphanesi Nadir Eserler Senkasyonu 2/1 ve 2/2 kaynaklı eserler.
- İzmirli**, İsmail Hakkı, *Tarih-i Kur'ân*, İstanbul: İbrahim Hakkı Yayınları - Milli Matbaa, 1927, Süleymaniye Kütüphanesi Nadir Eserler Senkasyonu 2/1 ve 2/2 kaynaklı eserler.
- İzmirli**, İsmail Hakkı, *Tahlil-i Kur'ân*, İstanbul: İbrahim Hakkı Yayınları - Milli Matbaa, 1927, Süleymaniye Kütüphanesi Nadir Eserler Senkasyonu 2/1 ve 2/2 kaynaklı eserler.
- İzmirli**, İsmail Hakkı, *Hakkın Zaferleri: Mustasvife Sozleri mi? Tasavvufun Zaferleri mi?*, İstanbul: Evkâf-ı İslâmiye Matbaası, 1926.
- Kara**, İsmail, *Türkiye'de İslâmcılık Düşüncesi*, İstanbul: Risale Yay. 1987.
- Karadeniz**, Osman, “İzmirli'nin Din-Hikmet Anlayışı ve Din-i İslâm ve Din-i Tabii”, *İzmirli İsmail Hakkı (Vefatının 50. Yılı Anısına)*, Ankara: TDV Yay., 1996, s.77-92
- Karaoğlu**, A. Ahad, “Reformculara Cevap”, *İslam Dergisi*, Nisan-1962, sy.55, s.197-200.
- Keskioglu**, Osman, *Nuzûlünden Günümüze Kur'ân-ı Kerim Bilgileri*, Ankara: TDV Yayınları, 2008.
- Köksal**, İsmail, *Türkçe İbadet*, İzmir: Yeni Akademi Yayınları, 2006.
- Köprülü**, Mehmet Fuat, *Türk Edebiyatı Tarihi*, Ankara: Akçağ Yay, 2004.
- Meriç**, Cemil, *Ümrandan Uygurlığa*, İstanbul: İletişim Yayınları, 1998.
- Mutçalı**, Serdar, *Arapça-Türkçe Sözlük*, İstanbul: Dağarcık Yay., 1995.
- Öner**, Necati, *Tanzimat'tan Sonra Türkiye'de İlim ve Mantuk Anlayışı*, Ankara: Divan Kitap ve Yayınevi, 1967.
- Râgıp el-İsfahânî**, *el-Müfredât*, Beyrut: Dârü'l-Kalem, 2009.
- Serahsî**, Ebû Bekr Muhammed b. Ebû Sehl Ahmed, *Mebcut*, Beyrut, 1978.
- Sevim**, Ali; ÖZTOPRAK, M. Akif, *Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri*, Ankara: Atatürk Araştırmaları Merkezi Yayınları, 1997.
- Şeker**, Ali, *İzmirli İsmail Hakkı'da Ahlak Felsefesi* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi SBE, Konya, 2006
- Şimşek**, M. Sait, *Fatıha Sûresi ve Türkçe Namaz*, İstanbul: Beyan Yayınları, 1998.
- Şimşek**, M. Sait, *Günümüz Tefsir Problemleri*, İstanbul: Esra Yayınları, 1997.
- Tirmizî**, Ebu İsa Muhammed b. İsa b. Sevre, *Sünen-i Tirmizî Tercemesi*, (çev: O. Zeki Mollamehmetoğlu), İstanbul: Yunus Emre Yay., trs.

- Ülken**, H. Ziya, *Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi*, İstanbul: Ülken Yayınları, 1998.
- Üşenmez**, Emek, "Türkçe İlk Kur'an Tercümesi ve Tercümedeki İslâmi Terimlerin Türkçe Karşılıkları Üzerine", *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 2006, sy.1, s.89-99.
- Zerkeşi**, Bedruddin, *el-Burhan fi Ulumi'l-Kur'an*, (tahkik: Muhammed Ebü'l-Fazl İbrahim), Kahire, 1376.

DİZİN

1878 Osmanlı-Rus Savaşı 20

A

Abdulhamid b. Bâdis 12
Abdullah b. Mesud 104
Abdullah Cevdet 14, 24
Abdülmecit Efendi 41
Abese Süresi 95
Afganistan 12
Ahlâk 14, 23, 25, 27
Ahlâkiyye 24
Ahlâk ve Tasavvuf 27
Ahmet Hamdi Akseki 34
Âlâ Süresi 45, 46
Âli İmran Süresi 63, 64, 65
Ali Suavi 40
Anonim 39
Arabiyye 24
Araf Süresi 57, 81, 82, 93
Arapça 9, 21, 24, 30, 33, 35, 37,
40, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49,
63, 67, 72, 86
Arza-i Ahire 102, 103
Ashab-ı Güzin 100, 101
Avrupa 13, 30

B

Bakara Süresi 56, 57, 58, 59, 60,
63, 66, 69, 70, 73, 74, 76, 79,
82, 88, 89, 90, 91, 96
Balıkesir 41
Batı 11, 12, 13, 14, 17, 21, 29
Batıcılık 13, 14
Batı felsefesi 21
Batılılaşma 13
Besim Atalay 38

C-Ç

Cemalettin Afgani 12
Cemil Said 39
Cemiyet-i Tadrîsiyye-i İslâmiyye
24
Cumhuriyet 9, 10, 11, 19, 25, 29,
33, 37, 38, 39, 51
Çubukçu Hüseyin Efendi 19

D

Dinler tarihi 25
Dozy 24

E

Edirne 20
Elmalı Muhammed Hamdi Yazır
37, 38, 42, 43
Emrullah Efendi 23
En'am Sûresi 57, 58, 59, 60, 61,
77
Enbiyâ Sûresi 77, 79, 93, 94
Enfal Sûresi 64
Eşref Edip 35

F

Farsça 20, 23, 30, 36, 37, 48
Fâtır Sûresi 44
Fatiha Sûresi 36, 42, 88, 105
Fatih Camii 41, 44
Felsefe 9, 11, 23, 25, 30, 51
Fetih Sûresi 80
Fıkıh 23, 25, 28, 32, 33, 34, 51, 98
Fransızca 21, 24, 30, 37, 43
Fransız devrimi 13
Fuat Köprülü 36
Furkan Sûresi 70

G

Gazzâlî 29, 30, 97
Genç Osmanlılar 15
Genç Türkler 15
Göztepe 41

H

Hacc Sûresi 82, 95
Haçlı seferleri 12
Hadis 21, 25, 32, 51
Hafız Burhan 43
Hafız Fahri 43
Hafız Kemal 43
Hafız Nuri 43
Hafız Rıza 43, 44
Hafız Sadettin 43, 44
Hafız Yaşar 43

Hafız Zeki 43
Hak Dini Kur'ân Dili 37, 38, 42
Halife 41
Hasan Ağa Camii 20
Hasan Basri Çantay 38, 39
Hasan Efendi 19, 20
Hasan el-Benna 12
Haşr Sûresi 78
Hata ve Savab Cetveli 60
Hikmet Bayur 10, 44, 49
Hikmet-i Teşri' 28
Hud Sûresi 59, 60
Hutbe 40, 41, 46
Huzeyl 107
Hz. Ali 104
Hz. Ebu Bekir 101, 102, 110
Hz. Hafsa 102
Hz. Osman 102, 103, 104, 109,
110, 111
Hz. Ömer 101, 102, 110
Hz. Peygamber 30, 31, 36, 41, 51,
63, 73, 74, 75, 81, 84, 100, 101,
103, 107, 111, 113

İ-İ

II. Abdülhamit 13, 14, 40
İbn Mesud 102, 104, 105, 107
İbn Teymiye 29
İbrahim Hilmi 52
İbrahim Sûresi 59, 82
İlm-i hilaf 25
İmâm-ı Âzam 29, 40, 46, 47, 48,
49, 50
İngiltere 37
İslâmcılık 13, 14, 15, 21
İslâm felsefesi 23, 25, 34, 98
İslâm tarihi 25
İsmail Hakkı Baltacıoğlu 38, 39
İsmet İnönü 15
İsra Sûresi 59, 83
İstanbul 12, 13, 18, 20, 21, 22, 24,
27, 28, 31, 33, 35, 36, 37, 39,
40, 41, 42, 43, 50, 52, 76, 91,
98, 108, 110

İttihad-Terakki 15

J

Jön Türkler 15

K

Kamil Efendi 20
Kavm-i cedid 24
Kayseri 24
Kelâm 11, 24, 25, 27, 28, 31, 32,
33, 34, 51, 53, 80, 97
Kırşehir 41
Kindî 34
Konya 16, 24, 64
Kufe 102, 103
Kur'ân-ı Mübin 83, 99, 101, 107,
108, 116
Kur'ân ilimleri 11, 25, 51
Kureyş 96, 102, 107, 109

L

Latince 21, 30

M

Mâide Sûresi 91
Manchester 37
Mantık 25
Meâl 10, 11, 38, 55, 60, 61, 62, 63,
90, 91, 93, 97
Meâni-i Kur'ân 9, 10, 11, 26, 38,
39, 49, 51, 52, 53, 54, 55, 56,
57, 58, 61, 62, 63, 64, 65, 66,
67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74,
75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82,
83, 84, 85, 86, 87, 91, 92, 93,
95, 97, 98, 112, 116, 117, 118
Mebcut 48, 49
Medenî 83, 95, 104
Medine 35, 79, 88, 95, 102, 103,
110

Mehmed Cemaleddin 41
Mehmet Akif 12, 17, 18, 42, 43
Mehmet Âkif Ersoy 38
Mekke 67, 83, 85, 88, 95, 96, 103
Mekkî 83, 88, 95, 104
Meşrutiyet 13, 23, 24
Mevzu Hadisler 27
Mezhepler 31, 50
M. Sait Şimşek 42
M. Şerafettin Yaltkaya 33, 43, 44,
45, 48, 49
Muavvizeteyn Sûresi 104
Muhammed Abduh 12
Muhammed İkbâl 12
Muhassalü'l-Kelâm ve'l-Hikme
27
Murat Sertoğlu 38, 39
Mushaf-ı Osmanî 103, 104, 107,
108
Mustafa Kemal Atatürk 14, 15,
41, 42, 43
Müddessir Sûresi 73
Müfid Efendi 41

N

Nahl Sûresi 67, 85
Namık Kemal 15
Neml Sûresi 59
Nimetullah Öztürk 34
Nisa Sûresi 59, 60, 68, 75, 83
Nuh Bin Meryem el-Mervezi 47
Nuh ibn Ebi Meryem 49

O-Ö

Ortadoğu 12
Osmanlı 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15,
16, 17, 18, 19, 20, 29, 51, 111
Osmanlıca 25, 118
Osmanlı Devleti 9, 10, 11, 12, 13,
14, 15, 16, 19, 29, 51
Osman Nebioğlu 38, 39
Ömer Rıza Doğrul 38, 39

P

Paris 24
Paşa Camii 41

R

Ra'd Sûresi 47, 59, 126
Rahman Sûresi 59, 71, 75
Rebia 107
Recm 101
Rifat Börekçi 33, 41
Rönesans 13
Rumca 19, 21
Rusça 30
Rylands Nüshası 37

S-Ş

Sabri Hizmetli 30
Sâffât Sûresi 72
Sahabe-i Güzin 103
Selmân-ı Fârisî 36
Serahsî 48, 49
Sultan Selim Medresesi 21
Süleymaniye Kütüphanesi 24, 25,
26, 27, 98, 111, 118
Süleyman Tefvik Özzorluoğlu 39
Şam 71, 102
Şazeli Tarikatı 20
Şuarâ Sûresi 45, 47
Şûra Sûresi 59

T

Taha Sûresi 59
Tahlil-i Kur'ân 9, 10, 27, 111, 112,
118
Tanzimat fermanı 13
Tarih-i Hadîs 27
Tarih-i İslâmiyyet 24
Tarih-i Kur'ân 9, 10, 11, 26, 97,
98, 99, 100, 101, 102, 103, 104,
105, 106, 107, 108, 109, 110,
111, 118

Tarikatlar 31
Tasavvuf 25, 27
TBMM 10
Temim 107, 113
Tevbe Sûresi 67, 68, 92, 101, 103,
110
Tevrat 63, 68, 69, 92, 113
Tûr Sûresi 59
Türkçe 9, 10, 18, 19, 21, 24, 25,
26, 29, 33, 36, 37, 38, 39, 40,
41, 42, 43, 44, 45, 48, 49, 50,
53, 54, 55, 67, 75, 76, 82, 86,
87, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97,
117, 118
Türkçe ezan 38, 40, 41, 42
Türkçe namaz 42
Türkçülük 13, 15, 40
Türk düşüncesi 12

U

Ubeydullah Efgânî 24
Ubeyy b. Ka'b 102, 104, 107
Ulûm-i Dîniyye 24
Usûl-i Fıkıh 28

Y

Yahudi 17, 21, 63
Yeni İlm-i Kelâm 28, 31
Yeni Osmanlılar 14
Yezid b. Muaviye 103
Yunanca 30
Yunus Sûresi 59, 60, 71, 83
Yusuf Sûresi 58, 59, 105

Z

Zeyd b. Sabit 101, 102, 103, 104,
105
Zeyd İbn Sabit 101
Ziya Gökalp 15, 32, 33, 40
Zuhuf Sûresi 46
Zühtü Paşa 23

İZMİRLİ İSMAIL HAKKI'NIN MEÂLİ ve TÜRKÇE NAMAZ FETVASI

İzmirlî İsmail Hakkı (1869-1946), Osmanlı döneminde yetişen ancak eserlerini daha çok Cumhuriyet'in ilk yıllarında veren düşünürlerimizin başında gelmektedir. Geniş bir kültüre sahip olan İzmirlî, Kur'an-ı Kerim'in mânâsının anlaşılması için eserler kaleme almış ve bunda da başarılı olmuştur. İzmirlî; Kur'an meâlinin halkın anlayacağı sade bir üslupla, güzel ve açık bir Türkçe ile yapılmasının zarurî olduğunu vurgulamış ve eserini bu amaçla yazmıştır. Kendisi Kur'an'ın hiçbir dile tam olarak tercüme edilemeyeceğini bildiğini, bu sebeple yaptığı tercümeyle *Meâni-i Kur'an* adını verdiğini belirtmiştir. İzmirlî'nin bu eseri, Eşarî özellikte bir meâl-tefsir olarak tasnif edilse de daha çok lügavî tefsir özelliklerini taşımaktadır.

Bu çalışmada İzmirlî'nin *Meâni-i Kur'an* adlı eserin incelemesine ilave olarak, onun TBMM'ye sunduğu 'Kur'an'ın Türkçe Tercümesiyle Namazda Okunması' adlı rapor da ele alınmıştır. Cumhuriyet'in ilk yıllarında 'İbadetlerin Türkçeleştirilmesi' tartışmaları etrafında İzmirlî'den istenilen bu raporun yazılma süreci tetkik edilmiş ve İzmirlî'nin bu raporu yazmasına etki eden faktörler ve sebepler ortaya konulmaya çalışılmıştır.



DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-625-7471-28-2



9 786257 471282